

hbo-master
Master
Educational Leadership
NHL Stenden Hogeschool

4 april 2018

NVAO beperkte Toets nieuwe opleiding

Adviesrapport

Inhoud

1	Samenvattend advies	3
2	Introductie	5
	2.1 Werkwijze panel	5
	2.2 Panel rapport	6
3	Beschrijving van de opleiding	7
	3.1 Algemeen	7
	3.2 Profiel instelling	7
	3.3 Profiel opleiding	7
4	Opleidingsbeoordeling	9
	4.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten	9
	4.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	11
	4.3 Standaard 3: Toetsing	15
	4.4 Graad en CROHO-onderdeel	17
	4.5 Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding	17
	4.6 Aanbevelingen	17
5	Overzicht oordelen	19
	Bijlage 1: Samenstelling panel	20
	Bijlage 2: Programma locatiebezoek	21
	Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten	23
	Bijlage 4: Lijst met afkortingen	24

1 Samenvattend advies

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) ontving op 27 november 2017 een aanvraag voor een Toets Nieuwe Opleiding (TNO) voor de opleiding hbo-master Master Educational Leadership van Stenden Hogeschool. NVAO heeft daarop een panel van experts gevraagd om alle aangeleverde informatie te bestuderen, het programma met de afgevaardigden van de instelling en opleiding tijdens een locatiebezoek te bespreken en een concluderend oordeel uit te spreken over de kwaliteit van de nieuwe opleiding.

Op basis van het informatiedossier, het ter plaatse bestudeerde materiaal en de gevoerde gesprekken tijdens het locatiebezoek, is het panel van oordeel dat de nieuwe opleiding Master Educational Leadership voldoet aan de drie standaarden van het beoordelingskader. Bovendien stelt het panel vast dat de nieuwe opleiding het resultaat is van een uitgebreide voorbereiding en ontwikkeling, waarbij het werkveld en lectoraten van de hogeschool een belangrijke en actieve rol hebben gespeeld.

De Master Educational Leadership voorziet in een regionale behoefte aan op masterniveau opgeleide school- en teamleiders in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs, middelbaar- en hoger beroepsonderwijs. De opleiding heeft als doel het ontwikkelen van toekomstbestendig en toekomstbehendig educational leadership bij haar studenten, gerelateerd aan de eigen professionele context. De opleiding wil educational leaders opleiden die 'sterk zijn in hart, hoofd en handen' en bijdragen aan de tot stand koming van een nieuwe educatieve infrastructuur c.q. netwerk op het gebied van educational leadership. De opleiding heeft een regionale focus en een internationale oriëntatie.

Het panel stelt vast dat de opleiding haar visie op educational leadership en de op basis daarvan gedefinieerde kerncompetenties heeft uitgewerkt in een eigen competentieprofiel (dat gevalideerd is door het werkveld). Dit profiel is mede gebaseerd op de Dublin descriptor, het NLQF functieniveau 7, de nationale schoolleidersregisters en het competentieprofiel van bestaande MEL opleidingen. De kerncompetenties zijn adequaat uitgewerkt in deelcompetenties, indicatoren en leeruitkomsten. De leeruitkomsten zijn zo opgesteld dat ze leerwegaafhankelijk getoetst kunnen worden.

Het programma omvat vier semesters van elk 15 EC. De drie leerlijnen borgen volgens het panel in elk semester de aandacht voor onderzoeksvaardigheden, theorie en vaardigheden op het gebied van leiderschapsontwikkeling (en aanverwante gebieden) en de integratie van persoon, theorie en praktijk. Op basis van de intake wordt met studenten een eigen leerarrangement samengesteld (binnen het bestaande programma aanbod). Het panel vindt het verstandig dat de opleiding op basis van de eerste ervaringen met individuele leerarrangementen zal onderzoeken of en hoe meer flexibiliteit geboden kan worden.

De opleiding heeft in de vormgeving van het programma haar eigen ontwerpprincipes en visie op leren (mede gebaseerd op design based education en het sociaal-constructivisme) adequaat uitgewerkt en toegepast. Een belangrijk onderdeel van de vormgeving van het programma is de community of learners. Daarin vindt, al dan niet begeleid, de uitwisseling en samenwerking tussen studenten plaats. Het panel vindt het belangrijk dat de opleiding aandacht blijft besteden aan het door alle betrokkenen verder doorleven van de 'sociaal constructivistische' visie op leren. Er zijn voldoende en competente docenten betrokken bij de ontwikkeling en de uitvoering van de opleiding.

Het panel waardeert het dat studenten toegang krijgen tot databases van literatuur en artikelen. Gezien de vereiste internationale oriëntatie van de opleiding, raadt het panel aan de literatuurlijst nader te bekijken op- en aan te vullen met internationale literatuur. Daarnaast geeft zij de opleiding ter overweging mee, gezien de visie op leren, aandacht te besteden aan leerpsychologische literatuur.

De opleiding heeft een adequaat systeem van toetsing ingericht, met voldoende waarborgen voor de validiteit en betrouwbaarheid van de toetsing. De opleiding beschikt bovendien over een goede mix van formatieve en summatieve toetsen en van verschillende toetsvormen daarbinnen. Het panel geeft de opleiding ter overweging mee in de beoordelingsformulieren de relatie met het te realiseren niveau c.q. de beoogde leerresultaten meer nadrukkelijk te benoemen. Hoewel de examencommissie voldoende competent is en zich bewust is van haar taak, geeft het panel de examencommissie ter overweging mee zich meer proactief op te stellen bij het meedenken over de inrichting van de toetsing.

Op basis van bovenstaande overwegingen is het panel van oordeel dat de opleiding in voldoende mate ontwikkeld is om te kunnen starten. Het panel komt dan ook tot een eendoordeel positief ten aanzien van de kwaliteit van de nieuwe opleiding hbo-master Master Educational Leadership van NHL Stenden Hogeschool en adviseert de NVAO om overeenkomstig te besluiten.

Den Haag, 4 april 2018

Namens het panel ter beoordeling van de beperkte Toets nieuwe opleiding hbo-master Master Educational Leadership van NHL Stenden Hogeschool,

Ans Gielen
(voorzitter)

Titia Buising
(secretaris)

2 Introductie

2.1 Werkwijze panel

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) ontving op 27 november 2017 een aanvraag voor een Toets Nieuwe Opleiding (TNO) voor de opleiding hbo-master Educational Leadership van Stenden Hogeschool. Het succesvol doorlopen van een TNO procedure is een voorwaarde om als opleiding door de NVAO te worden erkend. Met het keurmerk van de NVAO mogen opleidingen de bij de opleiding behorende wettelijk beschermde getuigschriften of diploma's afgeven.

De procedure voor een nieuwe opleiding is iets anders dan de procedure die wordt gevolgd voor opleidingen die al zijn geaccrediteerd. Een TNO is in feite een planbeoordeling. Na de erkenning van de nieuwe opleiding zal de opleiding vallen onder de reguliere accreditatieprocedure.

Om de nieuwe opleiding te beoordelen, heeft de NVAO een panel van experts vastgesteld met de volgende samenstelling:

- Drs. A.P.M. Gielen-van Bommel (voorzitter), onderwijskundig adviseur, tot 1-1-2018 voorzitter van het landelijk Platform Professionele Masteropleidingen. Tot 1-9-2016 Directeur Instituut Masteropleidingen van de HAN;
 - J. Middelbeek (panellid), bestuurder Stichting Westelijke Tuinsteden (STWT) Amsterdam;
 - Dr. F.P.C.M. De Jong (panellid), lector (Professor of Education), Aeres University of Applied Sciences Wageningen, Faculty of Education;
 - S.W. Dijk BSc (student-lid), student Medisch Faculteit, Erasmus University Rotterdam.
- Het panel werd bijgestaan door Niek Pronk, extern procescoördinator NVAO en door Titia Busing, secretaris.

Bij de toetsing heeft het panel het Beoordelingskader voor de beperkte Toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2016, nr 69458) in acht genomen.

Het panel heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Naar aanleiding daarvan zijn door het panel schriftelijk vragen gesteld aan de opleiding die vervolgens via mail volledig zijn beantwoord. Op 12 februari 2018 is het panel bij elkaar geweest. Tijdens deze bijeenkomst zijn de bevindingen van het panel besproken en nadere vragen geformuleerd voor het locatiebezoek.

Op 13 februari 2018 heeft het panel een locatiebezoek afgelegd. Tijdens dit bezoek is het panel in verschillende gespreksrondes van nadere informatie voorzien en zijn de vraagpunten aan de orde gesteld en in discussie gebracht. Het programma van het locatiebezoek is toegevoegd in bijlage 2. Na afloop van de gesprekken heeft het panel het geheel van bevindingen en overwegingen onderling besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. Aan het eind van het bezoek heeft de panelvoorzitter die conclusies mondeling teruggekoppeld naar de opleiding. Op basis van de bevindingen, overwegingen en conclusies heeft de secretaris een conceptadvies opgesteld dat aan de panelleden is voorgelegd. Vervolgens heeft het panel dit concept van commentaar voorzien, waarna het conceptrapport is vastgesteld door de voorzitter. Het adviesrapport is op 21 maart 2018 aan de opleiding voorgelegd ter controle op feitelijke onjuistheden. De opleiding heeft op 3 april 2018 gereageerd op het adviesrapport. Dit heeft geleid tot enkele kleinere aanpassingen en correcties, waarna het definitieve rapport is vastgesteld door de voorzitter. Het panel heeft

dit advies in volledige onafhankelijkheid opgesteld en op 9 april 2018 aan de NVAO aangeboden.

2.2 Panel rapport

Het eerste hoofdstuk van dit rapport is het samenvattend advies en het huidige hoofdstuk is de introductie. Het derde hoofdstuk geeft een omschrijving van het programma waaronder de positionering van de opleiding binnen de instelling en binnen het hoger onderwijsbestel in Nederland.

Het panel geeft zijn bevindingen, overwegingen en conclusies weer in hoofdstuk 4 aan de hand van de onderwerpen en standaarden uit het relevante kader.

De bevindingen zijn de objectieve feiten zoals waargenomen door het panel in de aangeleverde documentatie en gedurende het locatiebezoek. De overwegingen bevatten de oordelen, meningen en zienswijzen van het panel en de mate waarop deze effect hebben op het uiteindelijke oordeel van het panel op de standaard. Op basis van de overwegingen wordt ook een algemeen eindoordeel uitgesproken. Tot slot wordt in een tabel het oordeel per standaard weergegeven.

3 Beschrijving van de opleiding

3.1 Algemeen

Instelling:	NHL Stenden Hogeschool
Opleiding:	hbo-master Master Educational Leadership
Variant(en):	deeltijd
Graad:	Master of Arts
Afstudeerrichtingen:	-
Locatie(s):	Leeuwarden
Studieomvang (EC):	60
CROHO-onderdeel:	Onderwijs

3.2 Profiel instelling

Stenden Hogeschool is met ingang van 1 januari 2018 gefuseerd met NHL Leeuwarden. De Master Educational Leadership zal door de nieuwe hogeschool worden aangeboden. NHL Stenden Hogeschool biedt 73 bacheloropleidingen en 17 masteropleidingen aan. Er studeren circa 24.000 studenten en er werken ongeveer 2.000 medewerkers. De hogeschool presenteert zich als multicampus school, met regionale verankering en een internationaal profiel. De hogeschool kent vier internationale locaties.

De hogeschool wil studenten en medewerkers uitdagen hun talenten te ontdekken en te versterken en daarbij over de grenzen van het eigen vakgebied en de eigen omgeving te kijken. Om deze ambitie te realiseren werken studenten, docenten en onderzoekers in kleine teams aan real-life vraagstukken, waarbij ze hun innovatieve ideeën toetsen in de praktijk. De hogeschool streeft daarbij naar co-creatie met werkveld en lectoraten.

Kernpunten van de onderwijsvisie van de hogeschool zijn a) werken aan wereldwijde innovatie, waarbij afgestudeerden verbinden, ondernemend en vindingrijk zijn, b) design based education, waarbij real-life vraagstukken centraal staan en met meerdere disciplines en gezamenlijk worden uitgewerkt in ateliers, c) samen leren en creëren met studenten, werkveld en docenten (sociaal-constructivisme) en d) praktijkonderzoek.

De ter accreditatie voorliggende opleiding Master Educational Leadership (MEL) maakt binnen de nieuwe hogeschool deel uit van een breed pallet aan educatieve opleidingen bestaande uit educatieve masteropleidingen als de master Leren en Innoveren, de Master Educational Needs, de Master Pedagogiek en diverse vakmasters. Daarnaast biedt de hogeschool verschillende educatieve bacheloropleidingen, zoals de opleiding Leraar Basisonderwijs en diverse tweedegraads lerarenopleidingen.

3.3 Profiel opleiding

De nieuwe opleiding richt zich op functioneel educational leadership, in relatie tot de school en de totale onderwijsomgeving. Daarbij staan verbinding met de beroepspraktijk c.q. de leiderschapsvraagstukken uit de eigen professionele context en het verder ontwikkelen van de eigen praktijk door decontextualisering in de opleiding centraal. De opleiding is bedoeld voor school- of teamleiders uit het primair onderwijs, voortgezet onderwijs, middelbaar- en hoger beroepsonderwijs en biedt hen de mogelijkheid zich te ontwikkelen tot een

educational leader die 'sterk is in hart, hoofd en handen'. De opleiding heeft als doel dat studenten toekomstbestendig en toekomstbehendig educational leadership ontwikkelen, gerelateerd aan de eigen professionele context. De opleiding wil er bovendien aan bijdragen dat er, door praktijkonderzoek en netwerkvorming, binnen en rond de opleiding een nieuwe educatieve infrastructuur c.q. netwerk ontstaat op het gebied van educational leadership.

De MEL is een volledig nieuwe opleiding voor NHL Stenden Hogeschool. De bekostigde opleiding omvat 60 EC en wordt in deeltijd aangeboden. Studenten kunnen de opleiding in twee jaar volgen en afronden.

4 Opleidingsbeoordeling

In dit hoofdstuk wordt de evaluatie door het panel van de standaarden beschreven. Bij elke standaard geeft het panel zijn bevindingen, overwegingen en oordeel weer. De beoordeling is gebaseerd op de standaarden en criteria zoals beschreven in het Beoordelingskader voor de beperkte Toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2016, nr 69458). De beoordeling komt tot stand op basis van een discussie met 'peers' over de inhoud en kwaliteit van de opleiding.

Over de standaarden geeft een visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een driepuntsschaal: voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding, ook op een driepuntsschaal: positief, positief onder voorwaarden, of negatief.

4.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

De opleiding is ontwikkeld in nauwe afstemming met het werkveld, variërend van primair en voortgezet onderwijs tot middelbaar en hoger beroepsonderwijs. Onderdeel van dit ontwikkelproces waren interviews met bestuurders uit het regionale werkveld en werkconferenties met het werkveld en lectoraten. In deze interviews en tijdens de werkconferenties is de behoefte aan onderwijskundige leiders die zich ontwikkelen tot masters, in relatie tot de regionale vraagstukken, bevestigd. Deze regionale vraagstukken hebben onder andere betrekking op krimp en samenwerking tussen denominaties, kwaliteit van het onderwijs en toekomstbestendig leiderschap.

Op basis van de interviews, de werkconferenties en bronnenonderzoek is, in nauwe samenwerking met lectoraten van Stenden en NHL, een visie op educational leadership geformuleerd. In deze visie staat 'sterk in hart, hoofd en handen' centraal. Dit betekent dat de educational leader opgeleid door NHL Stenden Hogeschool de vaardigheid heeft om a) verbindingen te maken met collega's binnen het specifieke krachtenveld rondom de school en het onderwijs, b) te analyseren en vragen te stellen bij de huidige situatie, om een ander licht te kunnen werpen op de vraagstukken in het onderwijs en de moed heeft om daarnaar te handelen en c) vanuit een gedragen visie richting te geven, in woord en daad, ten dienste van permanent leren en professionalisering van de docenten en onderwijs- en schoolontwikkeling. De opleiding heeft een bewuste keuze gemaakt voor een eigen MEL competentieprofiel. Daarmee wil de opleiding aansluiten bij haar stakeholders c.q. het regionale werkveld. Onderdeel van de bestudeerde documentatie is een vergelijking met bestaande MEL profielen.

De opleiding heeft haar visie uitgewerkt in een eigen competentieprofiel. Daarbij zijn ook de Dublin descriptor, het NLQF functieniveau 7, de nationale schoolleidersregisters, competentieprofiel van een bestaande MEL opleiding en de ervaringen van studenten en docenten met de andere professionele educatieve masteropleidingen van de hogeschool meegenomen. Het competentieprofiel is in werkconferenties gevalideerd door

vertegenwoordigers van het werkveld en lectoren. Het competentieprofiel omvat drie kerncompetenties:

- verbinden;
- hogere orde denken;
- ontwikkelen.

De kerncompetenties zijn afgeleid van de visie op educational leadership en geven volgens de opleiding de natuurlijke werkcyclus van de educational leader weer: *verbinding* maken met vraagstukken in en rondom de school en haar mensen, dan analytisch, reflectief en onderzoekend de vraagstukken verwerken vanuit een *hogere orde denken* en vervolgens de vraagstukken verder *ontwikkelen* van en met de ander in en rondom de school.

De kerncompetenties zijn uitgewerkt in deelcompetenties. Deze zijn vervolgens vertaald in leeruitkomsten per semester. De competentiematrices laten per semester de relatie tussen de leeruitkomsten en de (deel)competenties zien. De leeruitkomsten zijn zo opgesteld dat ze leerwegaafhankelijk getoetst kunnen worden (zie ook standaard 3). De (deel)competenties en leeruitkomsten zijn, in de eerder genoemde werkconferenties, opgesteld in co-creatie met het werkveld.

Het panel heeft tijdens het locatiebezoek met enkele van deze werkveldvertegenwoordigers gesproken. Zij bevestigden hun betrokkenheid bij de werkconferenties en dat er in het noorden behoefte is aan een schoolleidersopleiding op masterniveau. Daarnaast hebben ze opgemerkt dat het werkveld schoolleiders met een reflectieve en onderzoeksmatige houding nodig heeft. Bovendien zouden zij medewerkers c.q. teamleiders van hun eigen organisatie aan de opleiding willen laten deelnemen.

De opleiding kent een verplichte kennisbasis. Deze is onderdeel van de leeruitkomsten en opgenomen in de bijbehorende beoordelingscriteria.

De regionale focus en de internationale oriëntatie van de opleiding zijn tijdens het locatiebezoek onderwerp van gesprek geweest. Daarbij is duidelijk geworden dat de regionale focus van de opleiding vooral ingegeven is door de behoefte een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de regionale beroepspraktijk en aan de behoefte van het regionale werkveld. Dit kan volgens de opleiding (en de werkveldvertegenwoordigers met wie het panel gesproken heeft) alleen bereikt worden als studenten een bredere blik aangereikt krijgen en zich realiseren dat de vraagstukken die zich in de regio voordoen ook mondiaal spelen. Het principe van 'inside out en outside in' is daarbij ter illustratie benoemd. Daarnaast heeft de hogeschool een internationale oriëntatie en is de MEL onderdeel van dezelfde academie als de internationale lerarenopleiding van de hogeschool.

Het onderscheid tussen de MEL en andere educatieve masteropleidingen van de hogeschool, bijvoorbeeld de Master Leren en Innoveren, is dat de MEL gericht is op verticaal leiderschap en de Master Leren en Innoveren op horizontaal leiderschap.

Overwegingen

Op basis van bovenstaande bevindingen is het panel van oordeel dat de hogeschool een nieuwe opleiding heeft ontwikkeld die beantwoordt aan een actuele behoefte in het (regionale) werkveld. De opleiding is, met een duidelijke focus op het opleiden van schoolleiders op masterniveau, een aanvulling op bestaande educatieve masteropleidingen in de regio. Zowel de regionale focus alsook de internationale oriëntatie van de opleiding worden door het werkveld herkend en relevant gevonden. De internationale oriëntatie kan

volgens het panel versterkt worden door ook inhoudelijk over de grens te kijken, naar bijvoorbeeld de verschillende onderwijssystemen in andere landen.

Het panel stelt vast dat de opleiding de competenties, deelcompetenties en leeruitkomsten in nauw overleg met het werkveld en lectoraten heeft opgesteld. Het werkveld en de lectoraten blijven ook bij de verder ontwikkeling en uitrol van de opleiding betrokken, zo bleek tijdens het locatiebezoek. De leeruitkomsten hebben een centrale rol in de opleiding en zijn leidend voor de toetsing (zie ook standaard 3).

Het beoogde niveau (master) komt tot uiting in adequaat geformuleerde deelcompetenties en leeruitkomsten. De opleiding heeft de formulering daarvan, in verband met het aantonen van masterniveau afgestemd op de vereisten van de Dublin Descriptoren, het Nederlands kwalificatieraamwerk (NLQF) en de landelijk vastgestelde schoolleiderscompetenties voor primair en voortgezet onderwijs.

De beoogde (deel)competenties en leeruitkomsten bevestigen volgens het panel ook de uitgesproken professionele oriëntatie van de opleiding: de opleiding brengt studenten op een hoger (master)niveau door hen competenties te laten ontwikkelen binnen de (de eigen) beroepscontext als schoolleider.

Conclusie:

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen dat de opleiding aan deze standaard voldoet.

4.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

De opleiding heeft, in samenwerking met het werkveld en de betrokken lectoraten, zeven principes opgesteld die leidend zijn voor het ontwerp en de ontwikkeling van het programma:

- de eigen onderwijspraktijk stuurt de inrichting van de opleiding maar de opleiding wordt er niet door bepaald;
- de opleiding maakt gebruik van de regionale inbedding en kent een internationale oriëntatie;
- de opleiding creëert een betekenisvolle leeromgeving; opdrachten en werkvormen sluiten aan bij praktijkvraagstukken en zijn toe te passen in de leiderschapspraktijk;
- de principes van een leven lang leren worden gebruikt; de opleiding sluit aan bij voorkennis, eerder verworven competenties en stimuleert de ontwikkeling van leervermogen;
- de opleiding omvat grotere onderwijseenheden per semester, om de studievoorgang, het werken in leerateliers en multidisciplinariteit te bevorderen (design-based education);
- onderzoek is praktijkgericht; daarin staat de onderzoekende professional, die een onderzoekende houding ontwikkelt en deze vormgeeft in de onderzoekende cultuur van de school, centraal;
- de relatie student – docent wordt gekenmerkt door samen lerend co-creëren.

De opleiding werkt met leerwegaafhankelijke leeruitkomsten en biedt een modulair standaardprogramma met drie doorlopende ontwikkellijnen. In overleg met hun studiecoach bepalen studenten of er een maatwerklerarrangement binnen dit standaardprogramma gevolgd moet worden en zo ja welk leerarrangement (op basis van hun voorkennis en leerbehoefte). Gezien de ontwikkelingsfase van de opleiding wordt nog niet gestreefd naar volledige flexibilisering. Op basis van de flexscan van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (ontwikkeld in het kader van het experiment flexibilisering), streeft de opleiding in eerste instantie naar fase II, standaard voor maatwerk. Dit betekent dat er sprake is van een standaard onderwijsaanbod waarbinnen studenten een eigen leerarrangement kunnen samenstellen.

Het standaardprogramma bestaat uit vier semesters van elk 15 EC. Elk semester heeft een eigen thema, 1) leiderschapsconcepten en –ontwikkeling, 2) omgevingscontext en ontwikkelingen, 3) educatieve netwerken en verbindingen en 4) verbindend educational leadership. De drie ontwikkellijnen (themalijn, onderzoekslijn en integrale lijn), komen in elk semester (en elke onderwijsdag) terug. In de themalijn is aandacht voor vraagstukken en theorie op het gebied van leiderschapontwikkeling, veranderkunde, organisatie- en onderwijskunde. De onderzoekslijn is gericht op vraagstukken en theorie op het gebied van (praktijk) onderzoek, onderzoekende houding, en onderzoeksvaardigheden. In de integrale leerlijn vindt integratie van persoon, theorie en praktijk plaats; vanuit leiderschapsvraagstukken ontwikkelt de student de persoonlijke context, de professionele context en de professionele identiteit.

Tijdens het locatiebezoek is duidelijk geworden dat de drie ontwikkellijnen inhoudelijk samenhangend zijn. Zo onderzoeken studenten bijvoorbeeld in de onderzoekslijn een onderwerp dat in de themalijn aan bod is geweest. En in de themalijn kunnen studenten methoden en vaardigheden toepassen die ze in de onderzoekslijn geleerd hebben. In de integrale leerlijn vindt de integratie van de drie kerncompetenties plaats. De student laat zijn of haar competentieontwikkeling zien in het portfolio.

De opleiding heeft per semester een gids opgesteld waarmee studenten geïnformeerd worden over de doelstellingen en inhoud van het semester, de invulling van de onderwijsdagen, de te bestuderen literatuur, de toetsing en de daarbij behorende beoordelingscriteria. Elk semester kent tien onderwijsdagen, waarbij op de eerste negen onderwijsdagen aandacht is voor alle drie leerlijnen. De tiende onderwijsdag is gereserveerd voor individuele consultatie van docenten.

Bij de ontwikkeling en uitvoering van het onderwijs zijn zes lectoraten betrokken, waaronder het lectoraat Duurzame Schoolontwikkeling, het lectoraat Persoonlijk Leiderschap en Innovatiekracht en het lectoraat Professionele Onderwijsorganisaties. In de eerder genoemde onderzoekslijn is aandacht voor het aanleren van onderzoeksvaardigheden en een onderzoekende houding. Daarbij is onder andere aandacht voor het opstellen van een probleem- of vraagstelling, de operationalisering van de onderzoeksvraag, het opstellen van een onderzoeksplan en verschillende instrumenten voor kwalitatief en kwantitatief onderzoek.

De opleiding is bedoeld voor school- of teamleiders in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs, middelbaar- en hoger beroepsonderwijs. Kandidaten dienen te beschikken over een bachelordiploma en te voldoen aan de gestelde functie- en werkplekvereisten.

Onderdeel van de toelatingsprocedure is een intakegesprek waarmee een beeld verkregen wordt van de (aankomende) student als mens en als professional, de motivatie en de competenties die nodig zijn voor het succesvol afronden van de opleidingen, persoonlijke doelen en wederzijdse verwachtingen. Ook wordt studenten voor de intake gevraagd een opdracht te maken over een leiderschapsvraagstuk in de eigen organisatie, als onderdeel van de intakeprocedure.

De eerder genoemde principes van het ontwerp en de onderwijsvisie van de hogeschool zijn ook leidinggevend door de vormgeving van het onderwijs (waaronder design based education en het sociaal-constructivisme). De kern van het didactisch concept wordt door de opleiding omschreven als: *'Leren vindt plaats met en tussen professionals in een professionele leeromgeving en in een betekenisvolle context, waarbij de eigen leiderschapsvraagstukken en vraagstukken uit de eigen organisatie centraal staan en worden ingebracht in de ontwikkellijnen en thema's. Hierbij wordt gezocht naar een optimale verbinding tussen leiderschapontwikkeling vanuit de theorie, de praktijk en de persoon en zijn/haar persoonlijke context(en)'*. Concreet krijgt dit vorm in de verschillende werkvormen die gebruikt worden in het onderwijs: colleges waar expertise gedeeld wordt, ateliers of workshops waar studenten samen werken aan een real-life vraagstukken en casuïstiek uit de eigen praktijk, (individuele- of groeps-) begeleiding en intervisie. Deze laatste twee vinden elke onderwijsdag plaats binnen de zogenaamde community of learners. Tijdens het locatiebezoek is duidelijk geworden dat de hogeschool ervaring heeft met het concept van community of learners (COL) en dat dit voor studenten een belangrijk onderdeel van de opleiding is waarbij ze elkaar motiveren, feedback en feedforward geven en samenwerken. Aanwezigheid bij de COL-bijeenkomsten is verplicht. Binnen het flexibele karakter van de opleidingen is aanwezigheid bij de lessen van de themalijn en de onderzoekslijn in principe verplicht. Daarvan kan echter, afhankelijk van het leerarrangement (c.q. de voorkennis en ervaring) van de student vanaf worden geweken.

Bij de ontwikkeling en uitvoering van de opleiding zijn 14 docenten betrokken die allemaal beschikken over een mastergraad. Daarnaast zijn drie docenten gepromoveerd en is een aantal bezig met een promotieonderzoek. Acht docenten zijn tevens werkzaam als leidinggevende in het (primaire, voortgezet, middelbaar- en hoger beroeps) onderwijs. Docenten zijn ook betrokken bij de andere educatieve masteropleidingen van de hogeschool, bij professionaliseringstrajecten voor schoolleiders of werkzaam als onderzoeker. Streven is op termijn meer gepromoveerde docenten in te zetten zodat studenten zoveel mogelijk worden opgeleid door docenten die zelf op een hoger niveau zijn opgeleid. De opleiding zal middels collegiale afstemming en intervisie (met de andere educatieve masteropleidingen) bijdragen aan de continue ontwikkeling van de didactische en onderwijskundige vaardigheden van haar docenten. Bij de start van de opleiding zal het team elke donderdag aanwezig zijn (ook op de weken dat er geen onderwijs is) om de uitvoering van de opleiding te monitoren en gezamenlijk aan de verdere ontwikkeling te werken. Om docenten voor te bereiden op de visie op leren zijn in de afgelopen periode verschillende thematische bijeenkomsten belegd, bijvoorbeeld op het gebied van flexibilisering en het instroomprofiel van studenten. Daarnaast vinden ter voorbereiding op de start van de beoogde opleiding intervisie en kalibreersessies plaats en worden docenten aangemoedigd elkaars lessen bij te wonen.

De opleidingsspecifieke voorzieningen betreffen onder andere een libguide; een actuele selectie van informatie voor de doelgroep, bijgehouden door een informatiespecialist van de opleiding. Daarnaast wordt de leeromgeving verrijkt met literatuursuggesties, informatieve

video's en webinars. De opleiding wil bovendien, vanaf de start, voor studenten een lerend netwerk voor educational leadership in Noord-Nederland creëren, middels symposia, ateliers, werkbezoeken, studiedagen en digitale platformen. De opleiding maakt tot slot gebruik van de bestaande kennisinfrastructuur van de andere educatieve masteropleidingen van de hogeschool. Het panel heeft tijdens het locatiebezoek een atelier bezocht waar het onderwijs uitgevoerd zal worden.

Overwegingen

Op basis van bovenstaande bevindingen is het panel van mening dat het personeel en de voorzieningen ruim aan de maat zijn: de opleiding beschikt over voldoende en inhoudelijk deskundige docenten die beschikken over een gedegen kennis van didactiek. Het panel waardeert het dat de opleiding haar visie op leren consequent geëxpliciteerd heeft in de leeromgeving en in het programma. Studenten zullen gebruik kunnen maken van adequate voorzieningen die door de hogeschool in het algemeen of in het bijzonder door de opleiding worden aangeboden.

De drie ontwikkelingslijnen in het programma dragen volgens het panel bij aan de integrale competentieontwikkeling die de opleiding nastreeft. Dit wordt gerealiseerd doordat in elke ontwikkelingslijn vraagstukken uit de eigen beroepspraktijk van de student centraal staan, studenten binnen een ontwikkellijn theorieën en vaardigheden uit de andere ontwikkellijn toepassen en studenten in de community of learners uitgenodigd worden elkaar feedback te geven op de competentieontwikkeling.

De opleiding heeft een uitgebreide literatuurlijst. Het panel vindt het bovendien positief dat studenten toegang krijgen tot databases van literatuur en artikelen. Gezien de vereiste internationale oriëntatie van de opleiding, raadt het panel aan de literatuurlijst nader te bekijken op en aan te vullen met internationale literatuur. Daarnaast geeft zij de opleiding ter overweging mee, gezien de visie op leren, aandacht te besteden aan leerpsychologische literatuur.

De opleiding heeft het voornemen om in flexibiliteit te groeien. Op basis van de eerste ervaringen met studenten en hun leerarrangementen zal bekeken worden of en hoe studenten meer flexibiliteit geboden kan worden. Het panel vindt dit een verstandig uitgangspunt.

Het panel stelt vast de opleiding een intensief ontwikkelproces heeft doorlopen met verschillende werkconferenties met het werkveld en lectoraten en wekelijkse sessies van de betrokken projectgroep van docenten c.q. ontwikkelaars. De betrokkenheid van het werkveld en de lectoraten is zichtbaar in het programma, bijvoorbeeld in gastcolleges en in de beoordeling (als werkveldassessor). In de verdere ontwikkeling van de opleiding en voorbereiding van de start vindt het panel het belangrijk dat de opleiding aandacht blijft besteden aan het door alle betrokkenen verder doorleven van de 'sociaal constructivistische' visie op leren zowel naar het leren van studenten, de werkvormen als ook naar de assessment, samen met de nieuwe docenten die de komende tijd ingezet gaan worden.

Conclusie:

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen dat de opleiding aan deze standaard voldoet.

4.3 Standaard 3: Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

De opleiding heeft haar visie op toetsen en leren uitgewerkt in een eigen toetsbeleid, deze is afgeleid van de visie op toetsen en leren van de hogeschool. De toetsing heeft een integraal en ontwikkelingsgericht karakter. De opleiding heeft haar visie op toetsing uitgewerkt in een eigen toetsbeleid. Deze visie luidt: *'De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student. Toetsen zijn niet de laatste stap, maar vooral de basis voor een volgende stap in het leerproces. Formatieve toetsing (feedback) en summatieve toetsing hebben tot doel focus aan te brengen en productief leren te bevorderen. De toetsing is doelgericht en doelmatig.'*

Zoals eerder opgemerkt heeft de toetsing een leerwegaafhankelijk karakter. De leeruitkomsten zijn leidend voor de leerwegaafhankelijke beoordeling van de studenten. Daarbij geldt dat de leeruitkomsten vastliggen en de weg daar naar toe kan verschillen. De toetsing borgt dat studenten de leeruitkomsten, onafhankelijk van de leerweg, hebben gerealiseerd.

De opleiding gebruikt drie vormen van assessment als toetsvorm: performance assessment (summatief), product assessment (formatief of summatief) en knowledge assessment (formatief of summatief). In een performance assessment (of competentie assessment) wordt het gedrag van studenten tijdens het uitvoeren van kenmerkende, kritische beroepstaken geobserveerd en beoordeeld op basis van vooraf gespecificeerde criteria conform de beoogde leeruitkomsten. Dit vindt altijd plaats aan de hand van het portfolio van de student, een presentatie van de student en een criteriumgericht interview. In het product assessment laat de student zien de competenties te beheersen aan de hand van bewijzen, zoals beroepsproducten en ervaringsverslagen. Het knowledge assessment is afgestemd op de cognitieve leeruitkomsten (de kennisbasis). De opleiding heeft voor elk onderdeel van de toetsing beoordelingsformulieren ontwikkeld, waarin de relatie met de betreffende leeruitkomsten en competenties zichtbaar is gemaakt. De opleiding kiest daarbij voor een meer integrale beoordeling en niet voor het werken met rubrics. Naar de mening van de opleiding is bij het gebruik van rubrics een integrale beoordeling niet te realiseren.

Per leeruitkomst kan de toetsing bestaan uit één type assessment of een combinatie van twee of drie soorten assessments. De toetsing is ontwikkelingsgericht (formatief) of afsluitend (summatief). De eerste twee leeruitkomsten (leeruitkomst 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 3.1 en 3.2) van elk semester worden formatief getoetst. De laatste (leeruitkomst 1.3, 2.3 en 3.3) wordt summatief getoetst in een performance assessment aan het einde van elk semester. De laatste twee leeruitkomsten (4.1 en 4.2) omvatten de complete competentieset c.q. het eindniveau en worden eveneens summatief getoetst.

De opleiding heeft per leeruitkomst de te gebruiken toetsvorm en de daarbij behorende beoordelingscriteria geëxpliciteerd. Zo omvat het product en knowledge assessment bij leeruitkomst 1.1. bijvoorbeeld een essay, bij leeruitkomst 2.1. een beleidsplan op het gebied van school- en onderwijsontwikkeling en bij leeruitkomst 2.2 een onderzoeksplan.

Studenten verwerken de feedback (of feedforward) die ze krijgen bij het product- en knowledge assessment in een kritische reflectie die ze opnemen in hun portfolio. Het

portfolio is aan het einde van het semester onderdeel van het competentie assessment (c.q. summatieve beoordeling van leeruitkomst 1.3, 2.3 en 3.3). De student zorgt er, in samenwerking met de studiecoach, voor dat zijn portfolio relevante beroepsproducten, theoretische en methodische verantwoordingen en beoordelingen van derden en dergelijke omvat.

Bij de summatieve beoordeling in de performance- c.q. competentieassessments zijn twee onafhankelijke assessoren betrokken. Bij de beoordeling van leeruitkomst 2.3 zijn dit een opleidings- en een werkveldassessor. Bij de andere twee competentieassessments (leeruitkomst 1.3 en 3.3) zijn dit twee opleidingsassessoren.

Zoals hiervoor opgemerkt, wordt het eindniveau beoordeeld in de laatste twee leeruitkomsten (4.1 en 4.2). Leeruitkomst 4.1 wordt getoetst met een artikel, geschreven op basis van een praktijkonderzoek (10 EC). Leeruitkomst 4.2 wordt getoetst met een competentieassessment (5 EC). Het artikel wordt beoordeeld door twee beoordelaars van de opleiding, met behulp van feedback vanuit het werkveld.

In het laatste competentieassessment vindt een integrale beoordeling van de student op eindniveau plaats. Met het portfolio, de presentatie en het competentiegericht interview laat de student de verbinding tussen persoon (en persoonlijke ontwikkeling), de beroepspraktijk (waarin de beroepsproducten een plek hebben gekregen) en de theorie (in de vorm van legitimering en verdieping c.q. reflectie op en analyse van de ingezette ontwikkelingen) zien. Het assessment wordt afgenomen door een opleidings- en een werkveldassessor. De werkveldassessor is in de regel een schoolleider met een masterdiploma.

Studenten worden geïnformeerd over de toetsing middels de semestergids en de gids voor het competentieassessment. Onderdeel daarvan zijn beoordelingscriteria en beoordelingsformulieren.

De opleiding maakt deel uit van een bredere examencommissie. Binnen deze examencommissie zijn per opleiding zogenaamde 'kamers' ingericht. De MEL kamer van de examencommissie borgt de kwaliteit van de toetsing en het eindniveau door examinatoren te benoemen, eindwerken te laten reviewen door een niet betrokken lectoraat en door eindwerken uit te wisselen met collega-masteropleidingen binnen en buiten de hogeschool. Minimaal één van de examinatoren betrokken bij de beoordeling van het eindniveau dient PhD niveau te hebben. Bovendien dient een examinerator te beschikken over de Basis Kwalificatie Examinering. De toetscommissie voert, gemandateerd door de examencommissie, steekproefsgewijze controle van de formatieve en summatieve toetsing uit. In kalibratiesessies worden, samen met examinatoren, werkveld, curriculumcommissie en toetsdeskundigen, beoordelingen, beoordelingscriteria en cesuur besproken. In ieder geval in het eerste jaar van uitvoering wordt voor alle toetsen een kalibreersessie georganiseerd. De toetscommissie informeert de examencommissie over de kwaliteit van de kalibreersessies en de beoordeelde toetsen, zo bleek tijdens het locatiebezoek. Studenten worden middels panelevaluaties betrokken bij de kwaliteitsborging van de toetsing.

Overwegingen

Het panel oordeelt dat de opleiding een adequaat systeem van toetsing heeft ingericht. Het toetskader van de hogeschool en het eigen toetsbeleid dragen daar aan bij. Binnen het toetssysteem wordt op relevante onderdelen zoals de beoordeling van het eindniveau en de

summatieve competentieassessments aan het einde van elk semester, het vier ogen principe gehanteerd. Daarnaast stelt het panel vast dat begeleiden en beoordelen in de opleiding gescheiden zijn. De opleiding beschikt over een goede mix van formatieve en summatieve toetsen en van verschillende toetsvormen daarbinnen.

De opleiding heeft per leeruitkomst inzichtelijk gemaakt wat de toetsvormen en de beoordelingscriteria zijn. Bovendien heeft de opleiding deze criteria voor alle leeruitkomsten en bijbehorende toetsvormen uitgewerkt in overzichtelijke beoordelingsformulieren per toets (c.q. assessment). Hoewel het eindniveau benoemd is in de leeruitkomsten, geeft het panel de opleiding ter overweging mee in de beoordelingsformulieren de relatie met het te realiseren niveau c.q. de beoogde leerresultaten expliciet te benoemen.

Het panel oordeelt dat de leden van de examencommissie zich bewust zijn van hun taak en zich voldoende competent voelen voor hun opdracht. De examencommissie en de hogeschool hebben bovendien ervaring met de kwaliteitsborging van andere soortgelijke masteropleidingen binnen het domein. Het panel geeft de examencommissie ter overweging mee zich meer proactief op te stellen bij het meedenken over de inrichting van de toetsing.

Het panel had tijdens de voorbereiding van het bezoek een passage in de OER aangestipt voor verduidelijking, inzake de onafhankelijkheid van de examencommissie. Tijdens de gesprek met de examencommissie en het management zijn de vragen hierover adequaat beantwoord. Het panel merkt wel op dat de betreffende formulering in de OER verduidelijkt kan worden.

Conclusie:

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen dat de opleiding aan deze standaard voldoet.

4.4 Graad en CROHO-onderdeel

Het panel adviseert om de volgende graad aan de opleiding toe te kennen: Master of Arts
Het panel adviseert het volgende CROHO-onderdeel voor de opleiding: Onderwijs

4.5 Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding

Het panel beoordeelt de kwaliteit van de nieuwe opleiding als positief.

4.6 Aanbevelingen

In dit rapport staan enkele aanbevelingen c.q. overwegingen van het panel aan het management van de opleiding. Deze aanbevelingen zijn hieronder samengevat:

- bezie de literatuurlijst op internationale literatuur en besteed aandacht aan leerpsychologische literatuur;
- besteed in de verdere ontwikkeling van de opleiding blijvend aandacht aan het door alle betrokkenen verder doorleven van de visie op leren (naar het leren van studenten, de werkvormen als ook naar de assessment), samen met de nieuwe docenten die de komende tijd betrokken gaan worden;

- benoem in de beoordelingsformulieren expliciet de relatie met de beoogde leerresultaten;
- geef de examencommissie een meer proactieve rol bij de inrichting van de toetsing;
- verduidelijk de passage in de OER over de onafhankelijkheid van de examencommissie.

5 Overzicht oordelen

Standaard	Oordeel
<u>Beoogde leerresultaten</u> <i>Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.</i>	Voldoet
<u>Onderwijsleeromgeving</u> <i>Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.</i>	Voldoet
<u>Toetsing</u> <i>Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.</i>	Voldoet
Algemene conclusie	Positief

Bijlage 1: Samenstelling panel

- Drs. A.P.M. Gielen-van Bommel (voorzitter), onderwijskundig adviseur, tot 1-1-2018 voorzitter van het landelijk Platform Professionele Masteropleidingen. Tot 1-9-2016 Directeur Instituut Masteropleidingen van de HAN;
- J. Middelbeek (panellid), bestuurder Stichting Westelijke Tuinsteden (STWT) Amsterdam;
- Dr. F.P.C.M. De Jong (panellid), lector (Professor of Education), Aeres University of Applied Sciences Wageningen, Faculty of Education;
- S.W. Dijk BSc (student-lid), student Medische Faculteit, Erasmus University Rotterdam

Alle panelleden hebben een onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsverklaring ingevuld en ondertekend.

Het panel werd bijgestaan door Niek Pronk, extern procescoördinator en Titia Busing, extern secretaris.

Bijlage 2: Programma locatiebezoek

Het panel heeft een bezoek gebracht aan de locatie op 13 februari 2018.
Locatie: Rengerslaan 8, Leeuwarden

08.30	Ontvangst
8.45 – 9.45	Vorbereiding panel en inzage in documenten/materialen
9.45 – 10.45	Gesprek Managementteam School of Education / Master Educational Leadership * Start met presentatie (15 minuten). Deze vindt plaats in een atelier * Klaas-Wybo van der Hoek (CvB) is bij aanvang aanwezig bij dit onderdeel Ingrid Janssen (Head of School School of Education) Herma Korfage (Academic Dean) Jarig Komrij (Project- en programmaleider)
10.45 – 11.00	Pauze
11.00 – 12.00	Gesprek docententeam MEL * Inclusief lectoren en ontwikkelaars Eeltje Geugies (docent themalijn) Carina de Leeuw (docent onderzoekslijn) Gera Stuurwold (docent onderzoekslijn) Paul van Amsterdam (docent themalijn) Herman Hoedemaker (docent integrale lijn) Silvester Koehoorn (werkvelassessor MBO) Hennie Brandsma (lector/docent onderzoekslijn) Jelle Dijkstra (lector/docent themalijn en lid WAR) Albert Weishaupt (lector/docent themalijn)
12.00 – 13.00	Lunchpauze
13.00 – 14.00	Gesprek borgingscommissies MEL Examen- en toetscommissie School of Education Ontwikkel- en curriculumcommissie MEL Commissie onderwijskwaliteitsbeleid School of Education Gera Stuurwold (Lid examencommissie kamer MLI en MEL) Harm Kort (Lid examencommissie kamer MLI en MEL) Douwe Jan Douwes (Secretaris Examencommissie SoE) Carina de Leeuw (Lid curriculumcommissie) Eeltje Geugies (Lid curriculumcommissie) Helma te Velde (Commissie onderwijskwaliteitsbeleid)
14.00 – 14.45	Gesprek werkveldvertegenwoordiging Wietse Schuitema (Directeur MBO, lid Raad van Advies SoE) Anneke van Bergen (Directeur PO, werkveldassessor) Marjolanda Hendriksen (Kenniskringlid, werkveld HBO/MBO) Annemarie Kingma (Locatiedirecteur OSG Singelland (vmbo))

14.45 – 15.00	Pauze
15.00 – 15.30	Gesprek Managementteam School of Education Ingrid Janssen, Herma Korfage, Jarig Komrij
15.30 – 16.45	Intern overleg panel
16.45 – 17.15	Plenaire terugkoppeling
17.15	Afsluiting

Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten

Informatiedossier opleiding/instelling

- Toets Nieuwe Opleiding (TNO) MEL Stenden Hogeschool
- Bijlagendocument bij TNO MEL Stenden Hogeschool

Documenten beschikbaar gesteld tijdens locatiebezoek

- Coursedocument
- Semestergids 1
- Semestergids 2
- III.3.1 Definitief fusiedocument 23-03-2017
- Visie op Educational Leadership
- Leidende principes voor ontwerp
BBO Eindrapport macrodoelmatigheid MEL – def
- 20160501NHLToetskader2016-2019DEF
- Erratum bij Reglement Fraude en Plagiaat Stenden Hogeschool 2016-2017
- Studentenstatuut Stenden Hogeschool 16-17 vastgesteld door CvB op 16 juli 2016 –
- Studentenstatuut Stenden Hogeschool 17-18
- 161003_Gids Flexibilisering_Versie1
- Concept Toetsbeleid MEL- van visie naar kwaliteit
- Concept gids competentieassessments MEL
- Concept jaarrooster MEL
- Concept Inrichting opleidingsdag MEL
- Concept Onderwijseconomie MEL in dcu en scu
- Concept OER MEL
- Opleidingsrationale achter doorgaande lijnen MEL
- Relatie Competentieprofiel en leeruitkomsten MEL
- Concept overzicht programmaanbod semester I - IV onderwerpniveau
- Concept Intakeformulier MEL
- Organisatie- en overlegstructuur SoE vastgesteld
- Concept semestergids semester III MEL
- Concept semestergids semester IV MEL

Bijlage 4: Lijst met afkortingen

ba	bachelor
col	community of learners
EC	European Credits (studiepunten)
hbo	hoger beroepsonderwijs
ma	master
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
oer	onderwijs en examenregeling
wo	wetenschappelijk onderwijs

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op beperkte toetsing van de nieuwe opleiding hbo-master Educational Leadership van de Stenden Hogeschool.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)
Parkstraat 28
Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG
T 31 70 312 23 00
E info@nvao.net
W www.nvao.net

Aanvraagnummer 006281